

Dobrý večer dámy a pánové,

děkuji za pozvání. Já jsem tady sice znám především díky Člověku v tísní, ale zároveň jsem předsedou platformy nevládních organizací, které dělají humanitární a rozvojovou pomoc. Je jich padesát v České republice. Jsem vnímán a spojen zejména s humanitární a rozvojovou pomocí, o které chci mluvit. Ale dovoluji mi předtím krátkou zmínku o možném vývoji transatlantických vztahů.

My všichni se samozřejmě shodneme na tom, že mají být co nejsilnější. Ale ony budou slabší, než byly v minulosti, protože prezident Obama je možná nejevropštější ve své sociální, klimatické a jiné agendě. Ale jinak nejméně evropský ve svých vzpomínkách, ve své historii, ve své minulosti i ve svých předcích. A tam, kde se pohybují na mezinárodních fórech, se nedávno objevil zajímavý termín. Jistě znáte G8 a G20. Existuje také nový termín – G2, a to je Čína a Spojené státy. My musíme očekávat, že svět se za těch dvanáct let, mluvíme-li o roce 2020, může měnit. Proto bych chtěl říci, ať už si myslíte nakonec o schválení Lisabonské smlouvy, co chcete, že zejména v energetické společné zahraniční politice a do jisté míry i v bezpečnostní. A zejména v té energetické je to pro nás absolutně klíčová záležitost, protože jenom naivka si může myslet, že Česká republika vyjedná lepší podmínky s Ruskem na dodávky energie, pokud dojde k nějakému přetlačování, než bude-li Česko součástí nějaké společné energetické politiky. Skutečně společné.

K té vlastní pomoci. Ta pomoc je zcela v souladu s liberálním pohledem na svět. Ona totiž není primárně humanitární a mesiášská, ona samozřejmě vychází do značné míry z nějaké křesťansko-židovské, euroamerické etiky, ale má svůj velmi silný komponent bezpečnostní, a to jednak komponent okamžitý, neplatí sice přímá úměra, že chudoba produkuje terorismus, ale chudoba je dobrou živnou půdou pro radikální myšlenky a dobrým prostorem pro verbování lidí, kteří skočí na ten koktejl, který je mischungelem mezi náboženstvím, dobrodružstvím, penězi, partou – něčím lepším, než životem ve slamu bez naděje a bez možnosti postarat se sám o sebe. Je tam samozřejmě komponent migrační, o něm už se částečně mluvilo, a ten komponent se nám ve střední Evropě může zdát zanedbatelný. Zatím je. Ve chvíli, kdyby se daly do pohybu ne desítky milionů, ale řekněme miliony až malá desítka milionu lidí v subsaharské Africe, tak by stačilo, aby jen několik procent z toho doputovalo do střední Evropy a byl by to pro nás velký problém. Takže ta pomoc má svůj význam i v tomto smyslu. A má svůj aspekt ekonomický. Ty nejchudší státy, nejenže jsou špatným odbytištěm, protože jsou chudé, to samozřejmě, a to každého napadne, ale ony jsou i špatným obchodním partnerem obecně, protože nemají co nabídnout, nemají pořádně co přijmout. Čili i v ekonomickém pohledu je pro nás zajímavé investovat do rozvoje těch nejchudších států.

To, co si myslím, že je důležité, je to, že ODS by měla prosazovat pomoc funkční, postavenou na potřebách na místě, a to zejména proto, jestli chce, aby jí v následujících dvanácti letech volili mladí voliči, tak jim nemůže nabízet staré koncepty podpory zastarávajícího českého exportu pod názvem rozvojová spolupráce. Z našich informací vyplývá, že mladí Češi a zejména ti vzdělanější a žijící ve městech jakékoliv velikosti, vnímají českou zahraniční pomoc jako součást naší širší odpovědnosti. Neorientují se primárně vztahově a zájmově na Balkán ani bývalý Sovětský svaz, ale překvapivě je zajímá zejména Afrika, která je synonymem chudoby, synonymem globální zodpovědnosti, synonymem něčeho, co je velká výzva pro svět. A mladí lidé vždycky hledají velké výzvy. Čili je to logické. V tomto smyslu by česká zahraniční pomoc měla být transparentní, měla by se řídit podle potřeb na místě. Samozřejmě musí sledovat i širší zájmy a vytváření nějakého lepšího vztahu, který je třeba předpokladem pro politické a ekonomické vazby do budoucna. To je absolutně v pořádku a dělá to tak každá země. Ta pomoc však nesmí být spojena s okamžitým ekonomickým efektem pro jednu konkrétní

privátní firmu. S něčím, co je bohužel s ODS, a myslím tím profity pro konkrétní privátní firmy, velmi často svazováno a činí tvář ODS ne příliš sympatickou v některých chvílích pro mladé lidi.

To, co je důležité, je nezapomínat na lidsko právní a transformační projekty. My můžeme nabídnout know how z minulosti, ale i z posledních dvaceti let. O tom, jak důležité je podporovat lidi, kteří se v diktaturách nezalekli a drží nějakou šanci na svobodu i transformační a kapacitní projekty, které navíc nejsou finančně tak náročné a spíše odpovídají tomu omezenému rozpočtu na českou rozvojovou spolupráci. Což jistě je jasné, že ten náš rozpočet nebude tak velký jako silných západoevropských států. A máme v tom skutečně co nabídnout, můžeme v tom nabídnout komparativní výhodu k pomoci britské, německé nebo například finské. Já si myslím, že začlenění rozvojové spolupráce a nikoliv humanitární pomoci jako něčeho, co se někam odveze, rozdá a tím to skončí, ale rozvojové spolupráce jako systémového prvku, který přenáší odpovědnost na lidi v zemích, kde projekty rozvoje realizujeme a vedeme je vlastně k soběstačnosti a ke zvyšování jejich kapacit, tak by mělo být součástí dlouhodobé politiky ODS. Když se podíváme na Camerona, tak rozvojová problematika i klimatická zodpovědnost je zcela samozřejmou součástí jeho politiky, protože ví, že to jsou témata, která jsou zejména pro mladé lidi důležitá. A kde na to vzít?

Já si nemyslím, že to stojí vyhraněně na – buď dáme na sociální věci nebo na bezpečnostní energetické a rozvojové projekty. Značná úspora je bezesporu v lepším nakládání s veřejnými financemi s pokusem snížit korupci a tím pádem s pokusem snížit odtok státních peněz do privátních firem, které v České republice za posledních dvacet let bohužel mají velmi silnou pozici a i to je krok ke zlepšení tváře ODS zejména vůči mladým lidem, kteří chtějí vidět nějaký nový duch, nějakou novou tvář, nějakou novou fazonu toho, jak bude politika po těch dvaceti letech vypadat.

Děkuji vám za pozornost.

Šimon Pánek, ředitel nadace Člověk v tísni